

tandum esse, et nunquam destruendum et corrumpendum, saepius legimus in veteri Testamento, ut infra ostendemus in tractatu *de Ecclesia*.

QUAESTIO VIII^a

Utrum dentur in veteri Testamento prophetiae typicae Christum ejusque Religionem praefigurantes?

228. Dico 1°: *Insigniores veteris Testamenti personae Christum praefigurabant.*

I. *Adamus* immediate a Deo, quoad spiritum vitalem, et a terra virginea secundum corpus, sexto creationis die, factus est principium vitae pro cunctis hominibus, quos per Evam, a latere ipsius dormientis eductam, generavit. Christus a Deo, quoad divinitatem, a Matre Virgine, quoad humanitatem procedens, sexta hebdomadis die, factus est nobis spiritualis vitae principium per Ecclesiam sponsam, e latere ipsius in cruce dormientis quasi eductam.

II. *Abel* pastor ovium, sacerdos et virgo, a fratre invido in rure occisus est, et Cain ejus interfector maledictus undique vagabatur, signum indelebile ferens, ne ab aliis interficeretur. Christus pastor, sacerdos et impollutus, extra Jerusalem a fratribus invidis occiditur; gens autem deicida ubique vagatur maledicto subjacens.

III. *Noe* justus in mundo praevaricatore arcam ligneam construxit, qua generis humani conservationi et renovationi provideret. Christus per lignum Crucis redemit nos, et Ecclesiam suam instituit quasi arcam extra quam nulla salus.

IV. *Melchisedech* rex et sacerdos, cujus nec pater

nec mater nominantur, et non circumcisis, sacrificia pro omnibus populis offerens, protulit panem et vinum, Abrahae benedixit, ab eo decimas accepit. Christus rex et sacerdos, absque matre ut Deus, absque patre ut homo, abolevit circumcisionem, sacrificium sub panis et vini speciebus pro cunctis populis instituit, et cum eo sacerdotium sacerdotio Aaronico longe praestantius.

V. *Abraham* ex Sara uxore libera genuit Isaac filium promissionis; ex Agar ancilla, genuit Ismael qui, natu major, fratrem persecutus est, donec ancilla ejiceretur. Illae duae uxores sunt duo Testamenta. Vetus Testamentum, quod figurabat Agar, erat lex servitutis; novum, quod figuravit Sara, est lex amoris et libertatis. Judaei per Ismael adumbrati, Christianos, quorum imaginem Isaac referebat, persecuti sunt, sed Synagoga repudiata est.

VI. *Isaac* filius unigenitus matris sterilis, ductus est in montem immolandum et lignum sacrificii ferens. Christus filius unigenitus Matris Virginis, in montem Calvariae bajulavit crucem, pro nobis immolandum.

VII. *Joseph* a patre Jacob prae aliis filiis dilectus, fratrum suorum invidia et crudeli consilio venditur, ejusque tunica sanguine tingitur. In carcere inclusus uni concaptivo liberationem, alteri supplicium annuntiat. Post tres annos a Pharaone eductus, supra totum regnum constituitur, fitque tum familiae suae, tum aliarum etiam gentium nutritius, unde vocatur salvator mundi. Quam recte haec omnia Christi historiae quadrent, omnibus est perspicuum.

VIII. *Moses* vix natus, a caede infantium praeservatus, fit postea ductor, liberator et legislator populi

Israelitici, quem per maris undas servituti eripit, et pro quo praevaricante intercedit. Quadraginta diebus jejunit, ex monte descendit radiante facie; manna de coelo, aquas de rupe suis subministrat; sibi eligit senatum ex septuaginta senibus; duodecim viros ad terram promissionis explorandam mittit, et ante mortem Josue sibi successorem designat. Christus, a caede infantium Bethlehemicorum eripitur, fit omnium Redemptor ac Legislator; nos per aquam baptismatis lavat, et liberat a captivitate diabolica; pro nobis intercedit; quadraginta diebus et noctibus jejunit; in monte Thabor transfiguratur; septuaginta duos discipulos in sui ministerii consortium vocat, eligit duodecim Apostolos, et omnibus Christianis Petrum Vicarium suum praeficit.

IX. *David* Bethlehem natus, primo vitam humilem agens, Dei jussu ungitur in regem; a jugo Philistinorum, occiso Goliath, Israelem solvit; sed antequam plene regno potiatur, multas experitur persecutiones, et, semel regnans, suos adversum se videt rebellantes. Christus Bethlehem natus, pueritiam humilem ducit; sed a Deo in regem unctus, prostrato diabolo, nos ab ejus eximit servitute; regnum autem patiendo et moriendo obtinet, et multos adhuc filios rebelles quasi sustinere cogitur.

X. *Salomon*, cujus nomen idem est ac PAX, splendidum Deo templum erexit; illumque regina Austri invisura de longinquo properavit. Christus, rex pacificus, Ecclesiam aedificavit, in quam gentes undique confluentes ingredi festinant

229. Dico 2° : *Praecipuae res veteris Testamenti novum praefigurabant.*

I. *Agnus paschalis* eodem anni tempore et eodem terrarum loco immolari debuit, quibus Christus immolatus est. Agnus paschalis erat sine macula, ejus sanguine postes aspergebantur, in memoriam liberationis ab Angelo exterminatore; ejus ossa non frangebantur, et caro cum pane azymo edebatur. Christus, Dei Agnus, impollutus, mactatus est pro nobis, ejusque ossa in cruce milites non fregerunt; cujus sanguine ab aeterna morte liberamur, et carnem cum conscientia munda comedere debemus.

II. *Columna ignea, manna, aquae e rupe defluentes, serpens aeneus* praefigurabant Christum. Christus enim est dux noster in hujus vitae deserto, et in sacramento altaris est panis vitae omne delectamentum in se habens; ex illius corde scaturiunt gratiarum fontes; demum, sicut Judaeis, quos ignei serpentes lethifero morsu sauciaverunt, erectus fuit serpens aeneus aliis specie similis, carens tamen veneno, ut ejus aspectu omnes vulnerati sanarentur; ita et Christus, hominibus a serpente infernali sauciatis praesto adest, carne peccati indutus, factus pro ipsis in cruce maledictum, ut eum viva fide contemplantes non pereant.

III. *Quaecumque ad cultum mosaicum pertinent*, sive tabernaculum, sive sacerdotium, sive varia sacrificia, erant Ecclesiae et Christi sacrificii figurae. Quas figuras explanare longius foret, sed in Epistola B. Pauli ad Hebraeos, necnon apud Patres et doctores obviae sunt.

230. Dico 3° : *Praecipui eventus veteris Testamenti novum praefigurant.*

I. Jacob duodecim habuit filios, totidem populi

Judaici principes. Populus ille, post duram captivitatem, in manu forti liberatur; per quadraginta annos in deserto, Deo duce, peregrinatur, et miraculose enutritur, variisque probatur tribulationibus, donec ad terram promissam perveniat. Ecclesia catholica, cujus principes sunt duodecim Apostoli, per Christum a servitute Satanae potenter erepta, in hoc praesentis vitae deserto, multis saeculis exilium agit, divinitus directa et enutrita et variis exagitata tribulationibus, ad coelum indesinenter tendit.

II. Hebraei, Palaestinam ingressi, gentes inimicas profigunt, sed non penitus exterminant, et nunquam plane quiescunt; templum Deo in toto orbe celebratissimum erigunt; decem tribuum schismate desolantur; apud eos tamen regnum Judae perseverat, quod, multis quidem flagellis castigatum, servatur usque ad Messiae adventum. Quae optime repraesentant Ecclesiae fata. Haec enim, quamvis super Petram indefectibilem aedificata, remanet semper militans, apud se retinet verum Dei cultum et ipsummet Christum in templis praesentem. At videt proprios filios ab ejus unitate infeliciter avulsos, et irreparabili ruinae destinatos; ipsa vero incolumis perseverat, et inter angustias ultimum Christi adventum fidenter expectat.

QUAESTIO IX^a

Quid ex mirabili illa utriusque Testamenti consensione concludendum sit?

231. Resp. 1° Adimpletio prophetiarum et figurarum veteris Testamenti in Christo Jesu probat evidenter Eum esse vere Messiam a Deo promissum, ac proinde

religionem quam instituit esse divinam; illa siquidem impletio nec casui fortuito, nec humanae, nec diabolicae industriae tribui potest.

232. Resp. 2° Ex eadem impletione sequitur etiam religionem mosaicam, imo et religionem primaevam, de qua in Genesi, fuisse divinitus revelatas. Etenim nulla causa naturalis explicare sufficienter potest quomodo, tot saeculis ante eventum, res tam mirabiles, tam multiplices, cum suis etiam minutissimis circumstantiis prophetatae ac praefiguratae sint. Ergo hujusmodi prophetiae ac figurae, divinitus mundo datae et ordinatae fuerunt. Sed tota religio mosaica in hisce prophetiis et figuris pene constituitur; pluresque earum ad religionem primaevam pertinent. Ergo utriusque Testamenti mira consensio religionis tum christianae, tum mosaicae, tum primaevae divinitatem probat.

233. Resp. 3° Ulterius concludendum est Christum esse totius universi centrum et caput, a quo omnia proficiscuntur, ad quem omnia redeunt; et sic elucet mirabilis divinae Providentiae in creaturis gubernandis consiliorum unitas, sublimitas et sapientia.

DISSERTATIO QUINTA

DE FALSITATE RELIGIONUM POSITIVARUM QUAE CHRISTIANAE ADVERSANTUR.

234. Ex probata aliarum religionum positivarum falsitate, veritas christianae religionis legitime concluditur; secus enim nulla esset in mundo vera religio